

Si.mobil d. d.
Šmartinska 134b
1000 Ljubljana

Member of Telekom Austria Group

Agencija za pošto in elektronske komunikacije RS
Stegne 7
1000 Ljubljana

Ljubljana, 8. 5. 2013

ZADEVA: Mnenje družbe Si.mobil o izhodiščih za razpise frekvenc za mobilno tehnologijo

ZVEZA: Poziv objavljen na spletni strani Agencije za pošto in elektronske komunikacije, dne 22. 3. 2013

Spoštovani!

Si.mobil pozdravlja prizadevanja Agencije za pošto in elektronske komunikacije (v nadaljevanju: Agencija) za pripravo transparentnega in nediskriminatornega razpisa za dodelitev vseh razpoložljivih frekvenc predvidenih v frekvenčnem načrtu za nudenje javnih mobilnih storitev v frekvenčnih pasovih 800 MHz, 900 MHz, 1.800 MHz, 2.100 MHz in 2.600 MHz. Upoštevanje pridobljenih mnenj zainteresiranih deležnikov v postopkih javnih posvetovanj vidimo kot ključen element uspešnega zaključka projekta dodelitve radijskih frekvenc, ki bo bistveno vplival na razvoj sektorja in države v naslednjih petnajstih ali več letih.

V nadaljevanju tega dokumenta Si.mobil:

- I. uvodoma izpostavlja štiri točke, ki so po našem mnenju najpomembnejše v tem krogu javnega posvetovanja,
- II. predstavlja splošne komentarje glede izhodišč za razpise frekvenc za mobilno tehnologijo,
- III. podaja odgovore na vprašanja, ki jih je izpostavila Agencija v posvetovalnem dokumentu.

I. Povzetek odgovorov na najpomembnejša vprašanja posvetovanja po mnenju Si.mobila

I.1. Obveznosti glede pokrivanja

Ker predstavljajo frekvence javno dobro in omejen naravni vir se Si.mobil strinja, da mora biti učinkovita raba frekvenčnega spektra pomemben vidik procesa dražbe. Si.mobil podpira določitev obveznosti pokrivanja glede na odstotek prebivalstva, ki mora biti pokrito z minimalnim naborom storitev v določenem časovnem okviru. Obveznost predstavlja pomemben vzvod za zagotavljanje učinkovite uporabe omejenega vira in med drugim preprečuje, da bi dražitelji kupili frekvence brez resnega namena in zmožnosti gradnje mobilnega omrežja ter nudenja tehnološko naprednih mobilnih storitev slovenskim mobilnim uporabnikom.

Si.mobilovo stališče glede natančnega definiranja obveznosti pokrivanja se nekoliko razlikuje od izhodišč predstavljenih s strani Agencije. Po našem mnenju bi morala biti odgovornost operaterja omrežja, da se odloči kako bo najbolj učinkovito zagotovil določen minimalni nabor opredeljenih storitev. To je še posebej primerno, če se dražba odvija hkrati za frekvence na večih frekvenčnih pasovih, te frekvence pa so tehnološko nevtralne. Obstaja namreč širok nabor frekvenčnih in omrežnih strategij, ki omogočajo operaterju nudenje podobnega nivoja mobilnih storitev. Iz tega izhaja, da bi morale biti obveznosti glede pokrivanja definirane tehnološko nevtralno in ne povezane s posameznim frekvenčnim pasom.

Si.mobil s tem namenom predlaga rešitev, ki bo učinkovito združila ta dva vidika in podobno kot bo to izvedla država Avstrija v prihajajočem večfrekvenčnem razpisu načrtovanem za september 2013¹; to je kombinacija relativno nizke obveznosti v zvezi s pokrivanjem prebivalstva povezanem s posameznim frekvenčnim pasom in obveznosti za vsakega »zmagovalca« dražbe, ki bo moral doseči bistveno višji skupni odstotek pokrivanja prebivalstva, neodvisno od konkretnega frekvenčnega pasu in uporabljene mobilne tehnologije.

Stališče je podrobneje obrazloženo v poglavju III.

I.1.1. Obveznost pokrivanja »belih lis«

Obveznost pokrivanja sama po sebi zagotavlja, da uspešen dražitelj učinkovito uporabi pridobljene frekvence, zgradi visoko kakovostno infrastrukturo in ponudi najnaprednejše storitve končnim uporabnikom. Vendar obveznost pokrivanja ni (nujno) povezana s pokrivanjem geografskih področij, ki imajo slab dostop do interneta - t.i. »bele lise«. Naše mnenje je, da »bele lise« določa nerazpoložljivost širokopasovnega dostopa do interneta na fiksni lokaciji in ne mobilnega širokopasovnega dostopa do interneta.

Si.mobil zato najprej predlaga, da se »bele lise« definirajo tehnološko nevtralno, kar pomeni da se razpoložljivost širokopasovnega dostopa do interneta ocenjuje na podlagi vseh razpoložljivih

¹ <https://www.rtr.at/en/tk/multibandauktion>

tehnologij vključno s širokopasovnim dostopom na fiksni lokaciji. Samo področja, ki ne razpolagajo z nobeno od oblik širokopasovnega dostopa do interneta so lahko določene kot »bele lise«.

Si.mobil nadalje predlaga, da se posebne obveznosti glede pokrivanja »belih lis« določijo na osnovi podobne logike kakor obveznosti glede splošnega pokrivanja; to je tehnološko nevtralnno, temelječe na obveznosti pokrivanja prebivalstva z uporabo mobilnih storitev.

Tretjič, prav tako v skladu z našim stališčem glede splošne obveznosti pokrivanja verjamemo, da tudi posebna obveznost pokrivanja »belih lis« ne bi smela biti vezana na točno določen frekvenčni pas. Za slovenske uporabnike mobilne telefonije ni pomembno v katerem frekvenčnega pasu ali preko katere mobilne tehnologije bo določena storitev ali zmogljivost omogočena. To po našem mnenju pomeni, da ni smiselno »siliti« mobilne operaterje da nudijo določene storitve z uporabo frekvenčnega pasu 800 MHz (ali kateregakoli drugega) v kolikor lahko omogočijo enako ali celo boljšo storitev z uporabo frekvenc v drugem frekvenčnem pasu z enakimi ali celo nižjimi stroški. Naše mnenje je, da so mobilni operaterji tisti, ki lahko najbolje ocenijo kateri je najučinkovitejši način, da zagotovijo končnim uporabnikom opredeljen minimalni nabor storitev.

Četrtoč, Si.mobil predlaga Agenciji, da ponovno razmisli o mehanizmu pokrivanja »belih lis« in ga prilagodi na način, da bo ta posebna obveznost povzročila najnižje možne stroške tako za slovensko gospodarstvo kakor tudi za njene mobilne uporabnike. »Bele lise« se tipično nahajajo v regijah, kjer mobilne infrastrukture ni mogoče zgraditi brez ekonomske izgube. Zato bi bilo smiselno, da se mobilnim operaterjem omogoči skupna gradnja infrastrukture (npr. preko souporabe omrežja) na teh področjih in s tem delitve bremena nedobičkonosne investicije, seveda po predhodno doseženem minimalnem odstotku pokrivanja prebivalstva z lastno infrastrukturo.

Podrobnejša obrazložitev stališča se nahaja v poglavju III.

I.2. Format dražbe

Si.mobil se strinja s predlogom Agencije, da se vse razpoložljive frekvence dodelijo v enem postopku, ker se posamezne frekvence tako dopolnjujejo kakor nadomeščajo pri izvedbi naprednih mobilnih storitev. Skupna dražba zato omogoča najučinkovitejšo uporabo vseh razpoložljivih frekvenc.

Nadalje Si.mobil pozdravlja odločitev Agencije, da razmišlja zgolj o formatih dražb, ki so bili resno akademsko proučeni ter preizkušeni v preteklih, kompleksno primerljivih večfrekvenčnih dražbah.

Po našem mnenju pa je celo pomembnejše od same izbire generalnega formata (t.i. SMRA ali CCA) natančno oblikovanje pravil dražbe z namenom zagotoviti učinkovit rezultat. Le-ta po našem mnenju pomeni, da lahko vsak posamezen frekvenčni blok pridobi dražitelj, ki ga najvišje ocenjuje oz. ceni.

Si.mobil je zato zainteresiran, da poda svoj komentar na osnutek pravil dražbe, ko bodo le-ta definirana.

V Evropi smo bili v zadnjem času namreč priča primerom obeh, SMRA in CCA formatov dražb, ki so zaradi napak v natančnih pravilih dražbe pripeljali do »problematičnih« rezultatov – še posebej, če ta pravila omogočajo dražiteljem brez dejanskega interesa na mobilnem trgu, da lahko dvignejo cene resnim dražiteljem brez resnih posledic. To je bil letošnji primer SMRA dražbe na Češkem, ki je bil ustavljen s strani nacionalnega regulatorja v postopku dražbe. Prav tako smo v letu 2012 v primeru CCA dražbe videli izredno stopnjevanje cene na Nizozemskem, ki je prisililo mobilnega (»incumbent«) operaterja, družbo KPN, da je vsa svoja razpoložljiva finančna sredstva porabil na dražbi. To je družbo postavilo v vlogo bistveno šibkejšega igralca na trgu za prihodnje. Primerna in natančna definicija podrobnih pravil dražbe je bistvena za zagotovitev učinkovitega rezultata.

V kolikor predpostavljamo učinkovita in natančno določena pravila dražbe Si.mobil ocenjuje, da je CCA format dražbe primernejši od SMRA formata. CCA format, v nasprotju s SMRA formatom, omogoča ponudbo za paket frekvenc namesto posameznih t.i. lotov. Torej lahko v tem primeru dražitelji izrazijo svoje preference in vrednostne razlike za različne pakete frekvenc. To je še posebej pomembno pri velikih večfrekvenčnih dražbah kjer je bil ta format uporabljen v številnih evropskih državah. Pregled formatov dražb je prikazan na sliki 1.

Slika 1: Formati dražb uporabljeni v zadnjih frekvenčnih dražbah v Evropi

Country		Bands (GHz)	Auction date	Auction type
Austria		0.8, 0.9, 1.8	exp 2013	CCA
UK		0.8, 2.6	2013	CCA
Netherlands		0.8, 0.9, 1.8, 2.1, 2.6	2012	CCA
Ireland		0.8, 0.9, 1.8	2012	CCA
Romania		0.8, 0.9, 1.8, 2.6	2012	Clock auction
Denmark		0.8	2012	CCA
Switzerland		0.8, 0.9, 1.8, 2.1, 2.6	2012	CCA
Belgium		2.6	2011	SMRA
Greece		0.9, 1.8	2011	SMRA
Portugal		0.8, 0.9, 1.8, 2.1, 2.6	2011	SMRA
France		2.6, 0.8	2011	Indep. sealed bid
Italy		0.8, 1.8, 2.6	2011	SMRA
Sweden		0.8	2011	SMRA
Spain		0.8, 0.9, 2.6	2011	SMRA
Austria		2.6	2010	CCA
Germany		0.8, 1.8, 2.1, 2.6	2010	SMRA
Denmark		2.6	2010	CCA

Več podrobnosti glede formata dražbe se nahaja v poglavju III tega dokumenta.

I.3. Spektralne kape

Frekvenčni spekter je omejen naravni vir ključnega pomena za poslovanje mobilnih operaterjev. Učinkovita dodelitev tega omejenega vira omogoča posameznim tržnim udeležencem, da svojim uporabnikom nudijo kakovostne in konkurenčne storitve. Za takšen učinkovit izid dražbe je zato ključnega pomena, da finančno bistveno močnejši dražitelj ne more kupiti »eksczesno« velikega dela razpoložljivega frekvenčnega spektra (t.i. kopičenje), ki bi ga drugi operaterji vrednotili višje in bi ga potrebovali za nudenje storitev svojim uporabnikom. Zato Si.mobil smatra spektralne kape kot pomemben element oblikovanja dražbe, ki bo zagotovil konkurenco na trgu po izvedeni dražbi.

Ker imajo spektralne kape daljnosežne posledice na dinamiko dražbe morajo biti oblikovane pazljivo in z namenom doseganja učinkovitega izida. Pri oblikovanju spektralnih kap bi bilo smiselno upoštevati naslednje tri vidike:

- **Uravnoteženje tržnega deleža in deleža frekvenc:** mobilni operater z višjim tržnim deležem ima več uporabnikov in praviloma več prometa v svojem omrežju kakor operater z nižjim tržnim deležem. Posledično bi bil večji operater v slabšem položaju v kolikor bi moral nuditi storitve svojim (številčnejšim) uporabnikom z enakim skupnim deležem frekvenčnega spektra. Prav zato bi morala skupna frekvenčna kapa dovoljevati večjemu operaterju pridobiti delež spektra ustrezen oz. primeren njegovemu tržnemu deležu. Seveda pa mora biti frekvenčna kapa enaka za vse operaterje.
- **Podpora raznolikim možnostim infrastrukturnih strategij:** mobilne storitve se lahko nudijo na osnovi različnih spektralnih in omrežnih strategij. Namerna, da se uporabi format dražbe, ki omogoča draženje paketov kot npr. CCA format omogoča dražiteljem, da izrazijo svoje preference glede različnih skupin frekvenčnih paketov. Na primer, dražitelj bi želel izraziti, da imata dva paketa frekvenc zanj podobno vrednost, čeprav je razdelitev frekvenc med pasovi zelo različna. To velja še posebej za večfrekvenčne dražbe, kjer lahko operaterji razmišljajo tudi o novih t.i. greenfield strategijah. Učinkovite frekvenčne kape morajo biti zato dovolj velike, da omogočijo prožno povpraševanje med zelo različnimi paketi, glede na razvoj cene.
- **Podpora pošteni relativni ceni v primeru CCA formata dražbe:** v primeru CCA formata dražbe dražitelj ne plača kar draži ampak prihodek maksimizira kombinacijo najvišjih poraženih ponudb, ki so jih tekmeci ponudili za obravnavani frekvenčni spekter. Spektralne kape (znotraj posameznega in v vseh frekvenčnih pasovih) morajo biti zato dovolj visoke, da dopuščajo kombinacijo konkurenčnih ponudb in da izrazijo svojo vrednost za vse kombinacije spektra, ki bi jih drug dražitelj želel pridobiti. V nasprotnem primeru bi imeli nekateri dražitelji zagotovilo, da lahko pridobijo določene frekvenčne bloke po rezervirani ceni. To bi na stežaj odprlo vrata predatorskim ponudbam malih dražiteljev brez tveganja,

kar bi imelo škodljive posledice za učinkovit rezultat dražbe in celoten slovenski mobilni sektor. Kot primer naj navedemo švicarski primer CCA dražbe iz leta 2012 kjer sta oba operaterja - Swisscom in Sunrise dobila 2 x 25 MHz v frekvenčnih pasovih 800 MHz in 900 MHz, medtem ko je Orange kupil 2 x 15 MHz. Zaradi skupne frekvenčne kape 2 x 25 MHz v teh dveh pasovih (glej sliko 2) Swisscom in Sunrise nista mogla izraziti svoje cene za frekvenčni spekter, ki ga je dobil Orange, ki je posledično zanj plačal zgolj rezervirano ceno². Ta cena je še posebej nizka, če jo primerjamo s Sunrise-ovo ceno, ki je več kot trikratnik cene, ki jo je Orange plačal za skupno enako količino frekvenčnega spektra. Prav zato je avstrijski regulator za prihajajočo dražbo načrtovano za september 2013 predlagal frekvenčni kapi v višini 50% celotnega FDD spektra in 54% spodnjega frekvenčnega spektra (2 x 35 MHz)³ (glej sliko 2).

Si.mobil meni, da bi bilo z namenom učinkovite izvedbe dražbe in doseganja poštene cene nujno določiti frekvenčne kape, ki ne bi predstavljale manj kot 50% spektra, ki je na razpolago (tako glede na posamezen frekvenčni pas kot na celoto). S tem namenom predlagamo naslednje frekvenčne kape za prihajajočo dražbo:

- 2 x 20 MHz v frekvenčnem pasu 800 MHz
- 2 x 20 MHz v frekvenčnem pasu 900 MHz
- Skupno 2 x 35 MHz v frekvenčnih pasovih pod 1 GHz
- Skupno 2 x 105 MHz v vseh FDD frekvenčnih pasovih (izključujoč 2.100 MHz FDD pas)

Slika 2: Spektralne kape na dražbah v Avstriji (pričakovana v 2013) in Švici (2012)

		800	900	1800	2100	2600
 exp 2013	Available	2x30	2x35	2x75		
	Spectrum caps	2x20 (67%)	2x30 (86%)			
		2x35 (54%)				
		2x70 (50%)				
 2012	Available	2x30	2x35	2x75	2x60	2x70
	Spectrum caps		2x20 (57%)	2x35 (47%)	2x30 (50%)	
		2x25 (38%)				
		2x135 (50%)				

Ne glede na frekvenčne kape bi moral vsak operater pridobiti sosednje frekvenčne bloke v posameznem frekvenčnem pasu in zadostno število preferenčnih kanalov, ki bodo omogočali izvedbo kvalitetnega pokrivanja na obmejnih področjih.

² <http://www.news.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/26004.pdf>

³ <https://www.rtr.at/en/tk/multibandauktion>

I.4. Čas trajanja dodelitve frekvenc

Si.mobil se zaveda da sedanji regulativni okvir v Sloveniji omejuje najdaljši čas dodelitve odločb o dodelitvi radijskih frekvenc na 15 let brez možnosti podaljšanja. Ta časovni okvir je zelo kratek, upoštevajoč visoke zahtevane investicije v infrastrukturo mobilnih omrežij in potrebo po njihovi amortizaciji na zelo konkurenčnem trgu.

Prihajajoča dražba bo vključevala frekvenčne pasove, ki jih bodo operaterji želeli uporabiti za izgradnjo LTE infrastrukture, kar bo zahtevalo izjemno velike finančne investicije. Zaradi dveh vzrokov Si.mobil ocenjuje, da 15 letni časovni okvir ni dovolj za spodbujanje nujnega nivoja investicij, ki bi slovenskim mobilnim uporabnikom omogočil dostop do najnaprednejših mobilnih storitev:

- **LTE penetracija bo potrebovala čas:** širjenje in penetracija nove tehnologije ne bo takojšnja temveč se bo zgodila v srednjeročnem obdobju. Mobilni uporabniki bodo potrebovali čas, da se prilagodijo novi tehnologiji z nakupom novih telefonov/naprav in uporabi naprednih mobilnih podatkovnih/širokopasovnih storitev. Pojavil se bo bistven časovni zamik med investicijo v izgradnjo infrastrukture in povratkom investicije preko kritične mase LTE uporabnikov. Petnajst letni čas trajanja ODRF bistveno preveč skrajša časovni okvir v katerem bodo mobilni operaterji dejansko imeli finančno koristi te nove infrastrukture. Navedeno bistveno zmanjša spodbudo za investicije v najnaprednejšo infrastrukturo kar bo posledično imelo negativni vpliv na slovenske mobilne uporabnike kakor tudi na celotno gospodarstvo.
- **LTE tehnologija se še nadalje razvija:** že danes lahko predvidimo glavne smeri razvoja LTE tehnologije za naslednjih pet do deset let. Videli bomo uvajanje inovacij kot sta t.i. LTE advanced in t.i. 4 x 4 MIMO. Kratek rok trajanja dodelitve frekvenc v Sloveniji bo mobilne operaterje postavil v izjemno težko situacijo. Vsaka investicija v LTE inovacijo nosi s seboj precejšnje tveganje, da operater ne bo dobil potrebnega spektra v naslednjem postopku dražbe. Preudaren operater bi zato svoje investicije v tehnološke nadgradnje načrtoval zelo pazljivo. Kot rezultat uporabniki ne bodo dobili najnaprednejših storitev.

Če pogledamo vse dražbe frekvenčnega spektra v Evropi v zadnjih treh letih lahko vidimo, da je 15 letno trajanje dodelitve frekvenc najnižje v primerljivi skupini, posebej v glavnih LTE frekvenčnih pasovih 800 MHz in 2.600 MHz (glej sliko 3).

Slika 3: Čas trajanja licenc za frekvence pridobljene na nedavnih dražbah v Evropi (v letih; poenostavljeno; posebni primeri niso navedeni)

Country		800 MHz	900 MHz	1800 MHz	2600 MHz
Austria		16	19	15-19	-
UK		20	-	-	20
Netherlands		17	17	17	-
Ireland		17	17	17	-
Romania		15	15	15	15
Denmark		22	-	-	-
Switzerland		16	15	17	17
Belgium		-	-	-	15
Greece		-	15	15	-
Portugal		15	15	15	15
France		20	-	-	20
Italy		18	-	17	17
Sweden		25	-	-	-
Spain		17	19	-	19
Austria		-	-	-	16
Germany		15	-	15	15
Denmark		-	-	-	20

Poleg tega je bila izvedena neodvisna raziskava o najbolj uspešnih spodbudah za učinkovito uporabo frekvenčnega spektra. Dva modela podeljevanja licenc ustvarjata najboljše rezultate in sicer: a) možnost podaljšanja licence po preteku določenega fiksnega obdobja ali b) licence dodeljene za nedoločen čas⁴.

Zaradi navedenih razlogov Si.mobil apelira na zakonodajalca in Agencijo, da ponovno razmisli o najdaljšem zakonskem roku za dodelitev frekvenc. Predlagamo, da se ali podaljša najdaljši rok za katerega se frekvence lahko dodelijo ali dovoli podaljšanje dodeljenih odločb.

Podrobnejša obrazložitev se nahaja v poglavju II tega dokumenta.

II. Splošni komentarji

Cilji splošne politike »Evropa 2020« in vodilne pobude v okviru politike pametne rasti, Digitalna Agenda za Evropo po mnenju Si.mobila predstavljajo ustrezen splošen okvir za izvedbo projekta dodeljevanja frekvenc za širokopasovna mobilna omrežja v Sloveniji. Vsekakor je temu splošnemu okviru potrebno dodati nacionalno strategijo, ki bo usklajena z aktualnimi EU dokumenti in bo vsebovala jasne cilje in način kako želimo te cilje doseči v Sloveniji.

⁴ http://www.three.ie/pdf/NERA%20Final%20Report%20on%20Indefinite%20Term%20Licences_04%20October%202011.pdf

Agencija v posvetovalnem dokumentu navaja, da mora biti upravljanje frekvenčnega spektra skladno tudi s slovensko nacionalno strategijo in zakonodajo. V zvezi z nacionalnimi (širokopasovnimi) politikami naj bi Agencija v pogojih dražbe integrirala določila iz dokumenta »Strategije razvoja širokopasovnih omrežij v Sloveniji«. Iz navedenega dokumenta izhaja, da trenutno veljavna slovenska nacionalna strategija temelji na EU politiki iz leta 2000 (Srečanje Sveta Evrope, Lizbona, marec 2000) ter na njeni osnovi pripravljenem Akcijskem načrtu eEvropa 2005: Informacijska družba za vse. Neposredni učinki te strategije naj bi segali do leta 2013. Navedena nacionalna strategija glede to, da ne temelji na aktualni politiki Evropa 2020 in Digitalni agendi za EU po mnenju Si.mobila ni in ne more biti primerna osnova za določitev pogojev razpisa za dodelitev frekvenc na dražbi naslednje leto. Si.mobil pričakuje, da bo ustrezna nacionalna strategija sprejeta še pred določitvijo končnih pogojev dražbe, pogoji dražbe seveda usklajeni z novo strategijo.

Kot v svojem posvetovalnem dokumentu navaja tudi Agencija, Digitalna agenda za Evropo med drugim določa konkretne cilje, ki naj bi bili doseženi na skupnem evropskem trgu v okviru četrtega stebra, to je hitri in ultrahitri dostop do interneta. Za doseg prvega cilja, možnost osnovnega širokopasovnega dostopa do interneta za vse državljane EU v letu 2013, so nekatere države EU pri določanju pogojev pokrivanja v frekvenčnem pasu 800 MHz določile posebno obveznost prednostnega pokrivanja »belih lis« oziroma področij s slabšo dostopnostjo do interneta za posamezne frekvenčne bloke. Večina držav je glede posebnih pogojev pokrivanja v frekvenčnem pasu 800 MHz uporabila posebne obveznosti pokrivanja prebivalstva v odstotkih enake za vse operaterje, ki so jim bile dodeljene frekvence v tem bloku. Si.mobil meni, da je ta način določitve posebnih obveznosti v pasu 800 MHz primeren tudi v Sloveniji.

Določanje posebnih obveznosti gradnje omrežja na podlagi t.i. belih lis za posamezne frekvenčne bloke v pasu 800 MHz je po mnenju Si.mobila zelo zahtevno in lahko povzroči več težav kot koristi. Način kot ga v posvetovalnem dokumentu za ta namen v točki 15 predlaga Agencija ni najbolj primeren. (Ne)razpoložljivost širokopasovne povezljivosti po mnenju Si.mobila ne more biti vezana zgolj na mobilni dostop do interneta ampak mora upoštevati tudi, oz. mora predvsem upoštevati razpoložljivost kakršnegakoli širokopasovnega dostopa. To pa bo mogoče določiti šele, ko bo v Sloveniji zaključen postopek mapiranja. Po oceni Si.mobila je v izogib nejasnostim in neskladjem pri določitvi pogojev glede pokrivanja smiselno upoštevati Smernice Evropske komisije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij⁵. Kot izhaja iz dokumenta, je potrebno pri določanju belih lis upoštevati načelo tehnološke nevtralnosti.

Agencija v svojem posvetovalnem dokumentu navaja, da je v zvezi s posebnimi obveznostmi gradnje omrežja za 800 MHz pas ključno naložiti obveznosti na način, ki zagotavlja maksimiranje družbene vrednosti uporabe frekvenc v pasu 800 MHz na redko poseljenih območjih, brez nepotrebnih stroškov za imetnike ODRF. Naložitev posebnih obveznosti v pasu 800 MHz na redko poseljenih

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:SL:PDF>

območjih ne more biti brez nepotrebnih stroškov za imetnike ODRF. Vsaka obveznost pokrivanja področij, ki ni ekonomsko upravičena pomeni dodaten strošek za imetnika ODRF. Si.mobil razume, da poleg ekonomskega obstaja tudi socialni vidik podelitve frekvenc, ki so omejena javna dobrina zato ne nasprotuje naložbi posebnih obveznosti gradnje omrežja tudi na redko poseljenih področjih, vendar v razumnih okvirih.

Kot je bilo poudarjeno že v postopku sprejemanja veljavnega Zakona o elektronskih komunikacijah, želi Si.mobil še enkrat opozoriti zakonodajalca in Agencijo, da je najdaljše dovoljeno obdobje dodelitve frekvenc 15 let brez možnosti podaljšanja, ob upoštevanju investicij ter vseh aktivnosti povezanih z načrtovanjem in izgradnjo omrežja zelo kratko. To je hkrati najkrajše obdobje dodelitve frekvenc v pasu 800 MHz, ki so ga določile države EU. Si.mobil zato ponovno poziva k razmisleku o podaljšanju obdobja dodelitve frekvenc na vsaj 20 let, saj se bodo tokrat prvič podeljevale frekvence, katerih uporaba ni vezana na konkretno tehnologijo, ki ima določeno življenjsko dobo ampak na nudenje širokopasovnih mobilnih storitev, kjer se bodo v bodoče tehnologije za njihovo nudenje nadalje razvijale in spreminjale.

Na tem mestu želi Si.mobil opozoriti na dodaten bistven element dražbe, ki v posvetovalnem dokumentu Agencije ni obravnavan, to je izhodiščna cena frekvenc na dražbi. Kot je v svojem poročilu o konkurenčnosti⁶ ugotovila skupna BEREC in RSPG delovna skupina, ekonomska vrednost radijskega spektra izvira iz dobičkov, ki jih ponudniki storitev lahko ustvarijo z nudenjem aplikacij in storitev z uporabo tega omejenega vira. Pri določanju vrednosti radijskega spektra pa je po mnenju delovne skupine potrebno dodatno upoštevati tudi vpliv drugih faktorjev. Po mnenju Si.mobila so v Sloveniji najpomembnejši trije faktorji, ki bistveno vplivajo na določitev vrednosti radijskega spektra v primerjavi z ostalimi državami EU - trajanje uporabe frekvenc (kot že omenjeno je v Sloveniji zakonsko določena omejitev trajanja dodelitve frekvenc 15 let, kar je med najkrajšimi v EU), zahteve glede pokrivanja (Slovenija se uvršča med najbolj ruralne države v EU z nizko gostoto prebivalcev na velikem delu ozemlja) in topografija z goratimi in alpskimi regijami, ki pokrivajo večino teritorija. Vsi navedeni faktorji zelo negativno vplivajo na povratek investicij v gradnjo mobilnih omrežij naslednje generacije.

Poleg navedenega Si.mobil pričakuje, da bodo frekvence, ki bodo ponujene na dražbi »čiste«, brez morebitnih motenj s strani drugih tehnologij in naprav. Pri tem mislimo predvsem na ustrezno koeksistenco oz. sobivanje z radiodifuznimi oddajniki ter s televizijskimi oddajniki priključenimi na kabelsko omrežje ter seveda na ustrezno usklajenost in zaščito pred motnjami s strani sosednjih držav.

V nasprotju z načinom določitve višine cene za podaljšanje frekvenc v pasu 900 MHz na podlagi

⁶ »Report on exploring the economic and social value of radio spectrum for certain electronic communications services with respect to the frequency assignment procedures«, april 2012, http://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/reports/61-joint-berecrspg-report-on-exploring-the-economic-and-social-value-of-radio-spectrum-for-certain-electronic-communications-services-with-respect-to-the-frequency-assignment-procedures

prilagojene t.i. benchmark oz. primerjalne metode, pri določitvi izhodiščne oz. rezervirane cene za nakup frekvenc na večfrekvenčni dražbi, Si.mobil pričakuje, da bo poleg prej naštetih faktorjev, ki v primerjavi z drugimi EU državami znižujejo vrednost frekvenčnega spektra v Sloveniji, pri oblikovanju cene upoštevana tudi socialna vrednost spektra v smislu razpoložljivosti elektronskih komunikacijskih storitev in koristi končnih uporabnikov. Kot je ugotovil češki regulator, ki je zaradi previsoke dosežene cene frekvenc ustavil dražbo, ima lahko previsoka cena za nakup frekvenc negativen vpliv na bodočo ceno mobilnih storitev, ki jih bodo plačevali končni uporabniki. Operaterji namreč razpolagamo z določenimi omejenimi investicijskimi sredstvi, ki jih bomo vložili v izgradnjo in delovanje mobilnih omrežij ter razvoj naprednih elektronskih komunikacijskih storitev. Pri tem je potrebno opozoriti, da je višina enkratnega plačila za uporabo omejene naravne dobrine neposredno povezana z višino razpoložljivih sredstev za investicije v omrežje. Z določitvijo razumne cene za nakup frekvenc bodo operaterji lahko investirali znatna sredstva v razvoj omrežij in storitev, ter tako ponovno Slovenijo postavili ob bok najrazvitejšim evropskim državam na področju mobilnih storitev.

Ob tem želimo ponovno opozoriti, da pri dodeljevanju in uporabi radijskih frekvenc za mobilne tehnologije ne gre zgolj za ekonomski interes operaterjev temveč tudi za ekonomski in socialni interes države, saj uvajanje inovativnih tehnologij pomeni neposreden pozitiven učinek na zaposlovanje, ustvarjanje prihodkov države preko davkov na osnovi investicij in komercialnih aktivnosti ter nenazadnje dokazan vpliv na rast BDP. Širokopasovni mobilni dostop bo omogočil zmanjševanje t.i. digitalnega razkoraka ter hitrejše uvajanje e-storitev. Interes države bi zato moral biti čim hitrejše uvajanje novih tehnologij in ne zgolj enkratni prihodek iz naslova plačila za uporabo omejene naravne dobrine.

III. Komentarji k posameznim vprašanjem posvetovalnega dokumenta

Add 4.1.2. Posebna vprašanja glede formata dražbe

Si.mobil se strinja s predlagano dodelitvijo ODRF-jev za vse radiofrekvenčne pasove v enem samem postopku. Na ta način bodo na eni strani pretežno odpravljena pretekla časovna in finančna nesorazmerja pri dodeljevanju frekvenc namenjenih javnim mobilnim storitvam po drugi strani bo operaterjem omogočeno učinkovito načrtovanje in upravljanje s frekvenčnim spektrom za daljše časovno obdobje. V zvezi z izvedbo razpisa Si.mobil pričakuje, da bodo oblikovani pogoji, ki bodo nediskriminatorni in transparentni za vse operaterje, ki bodo sodelovali v postopku dražbe.

Glede uskladitve datumov poteka veljavnosti ODRF-jev ocenjujemo, da bi bila le-ta smiselna zgolj, če bi se lahko rok poteka veljavnosti ODRF-jev s pričetkom veljavnosti v 2014 izenačil z rokom veljavnosti ODRF-jev s pričetkom veljavnosti v 2016, to je v letu 2031. Ker veljavni zakon o elektronskih komunikacijah omejuje veljavnost ODRF-jev na 15 let, uskladitev datumov poteka

veljavnosti vsekakor ni smiselna. Uskladitev datumov bi bila upoštevana veljavno zakonodajo lahko izvedena zgolj na način, da bi se rok veljavnosti dela ODRF-jev skrajšal. Poleg tega bo pred letom 2021 potrebno izvesti najmanj še razpis za frekvence v pasu 2.100 MHz in verjetno tudi frekvence, ki bodo v skladu z usmeritvami Evropske komisije dodatno alocirane za širokopasovne mobilne storitve, to je v pasu 700 MHz in v višjih frekvenčnih pasovih. To pomeni, da na noben način ni mogoče popolnoma izenačiti rokov poteka veljavnosti vseh ODRF-jev, zato usklajevanje rokov poteka veljavnosti ni smiselno z zmanjševanjem trenutnega maksimalnega 15 letnega trajanja. Možnost usklajevanja bi bila smiselna v kolikor bi bilo trajanje npr. 22 let in bi se tako veljavnosti ODRF končale v letu 2036. Nedvomno bo prihodnji razvoj mobilnih tehnologij zahteval uporabo dodatnih frekvenčnih pasov za širokopasovne mobilne storitve kar bo verjetno povzročilo bistvene spremembe pri dodeljevanju frekvenc tako glede načina kakor tudi rokov dovoljene uporabe dodeljenih frekvenc.

Glede določanja različnih pogojev pokrivanja za posamezne frekvenčne bloke (800 MHz) na način, da zgolj eden izmed dražiteljev pridobi pravico ali obveznost gradnje širokopasovnega omrežja na področju »belih lis«, Si.mobil opozarja, da bi takšen pristop lahko vodil v monopolizacijo omrežja na ruralnih področjih. To verjetno ni namen Agencije, saj v svojem posvetovalnem dokumentu poudarja posebno pozornost zagotavljanju konkurence. Primeri na katere se v svojem dokumentu sklicuje Agencija so bili prilagojeni specifični situaciji v posameznih državah in jih ni smiselno zgolj prenesti v slovensko dražbo.

Konkretno glede Danskega primera je potrebno poudariti, da je model precej kompleksen ter, da je bila dražba izvedena ločeno za frekvenčni pas 800 MHz, po predhodno izvedeni ločeni dražbi v pasovih 2.000 MHz in 2.500 MHz ter po predhodnem t.i. refarmingu izvedenem v pasovih 900 MHz in 1.800 MHz. Poleg tega je bila obveznost doseganja hitrosti širokopasovnega dostopa (10 Mbit/s) bistveno višja od hitrosti, ki jih predlaga Agencija, odstotek pokrivanja prebivalstva s to hitrostjo pa bistveno nižji kot jih predlaga Agencija (75% naslovov na področju t.i. belih lis) s pravico uporabe frekvenc za dobo 21 let. Posebej pomembno v Danskem primeru je, da obveznost pokrivanja posebej določenih področij ni vezana izključno na frekvenčni pas 800 MHz ampak na katerikoli frekvenčni pas s katerim operater razpolaga⁷.

Tudi Švedski primer za Slovenijo po mnenju Si.mobila ni primeren, saj je bil prav tako kot Danski prilagojen za dražbo izključno v pasu 800 MHz za pridobljeno pravico uporabe frekvenc 25 let. Poleg tega je potrebno upoštevati, da je Švedska ena izmed najbolj socialnih držav v EU in temu primeren je tudi njen model financiranja širokopasovnih omrežij (tako fiksnih kakor tudi mobilnih), ki ni primerljiv s slovenskim.

⁷ »Licensees are not required to fulfil the coverage obligation with the 800 MHz frequencies included in their licence, and hence the coverage obligation can be fulfilled by using any frequencies that the Licensees have at their disposal.«; vir: <http://www.erhvervsstyrelsen.dk/file/251159/information-memorandum-800mhz-auction.pdf>

Si.mobil predlaga Agenciji, da prouči primere držav EU kjer so bili pogoji za pokrivanje enaki za vse operaterje, po dosegu določenega odstotka pokrivanja prebivalcev pa so se lahko operaterji medsebojno dogovorili o skupni gradnji omrežja na podlagi komercialnega dogovora. Ob tem pričakujemo, da bo Agencija pogoje za pokrivanje vezala izključno na odstotek prebivalstva in ne na odstotek ozemlja, saj tudi cilji Digitalne agende za Evropo zagotavljajo širokopasovno povezljivost do interneta prebivalcem (gospodinjstvom) na fiksni lokaciji.

Si.mobil določitvi posebnih pogojev pokrivanja »belih lis« ni naklonjen. V kolikor pa bi se Agencija odločila za posebne pogoje pokrivanja »belih lis« zgolj za enega izmed razpisanih frekvenčnih blokov mora vsekakor predhodno določiti jasne pogoje dostopa, ki bodo vključeni v ODRF in veljavni celotno obdobje veljavnosti ODRF operaterja, ki bo pridobil konkreten frekvenčni blok. Le na ta način bo mogoče zagotoviti nediskriminatornost in enako obravnavanje maloprodajne enote edinega infrastrukturnega mobilnega operaterja na tem področju in ostalih operaterjev, ki bodo dostopali do tega omrežja.

Glede na to, da je določitev pogojev pokrivanja prebivalstva v skladu s cilji Digitalne agende neločljivo povezana z nacionalno širokopasovno strategijo, Si.mobil pričakuje, da bo Agencija pogoje dražbe vezala na novo nacionalno strategijo, ki bi v skladu z Aktivnostjo 46 Digitalne agende⁸ morala biti pripravljena že v letu 2012. Uporaba nacionalne strategije iz leta 2008 za ta namen ni ustrezna (glej uvodna pojasnila).

Add. 4.1.3. Omejitve spektra – spektralna kapa

Glede na to, da mora delež spektra, ki je lahko pridobljen na dražbi, zadoščati glede na tržni delež operaterja in njegov razvoj v prihodnosti, kakor tudi zahteve frekvenčne kapice glede na pravila za učinkovito dražbo, Si.mobil predlaga naslednje spektralne kape za prihajajočo dražbo:

- 2 x 20 MHz v frekvenčnem pasu 800 MHz
- 2 x 20 MHz v frekvenčnem pasu 900 MHz
- Skupno 2 x 35 MHz v frekvenčnih pasovih pod 1 GHz
- Skupno 2 x 105 MHz v vseh FDD frekvenčnih pasovih

(Glej tudi pojasnila v prvem delu tega dokumenta).

⁸ Action 46: Member States to develop national broadband plans: The Member States should develop national broadband plans operational by 2012. These plans should meet the coverage, speed and take-up targets defined in the Digital Agenda for Europe. Public funds in line with EU competition and state aid rules should be used. <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/pillar-iv-fast-and-ultra-fast-internet-access/action-46-member-states-develop-national-broadband>

Add. 4.1.4. Rezerviran spekter

Glede rezervacije spektra za kasnejše vstopnike na mobilni trg Si.mobil ocenjuje, da te potrebe v pasovih pod 2 GHz ni. Trenutno so na trgu mobilnih storitev prisotni štiri operaterji, vstop petega na trg bi bil velika izjema v evropskem merilu, posebej upošteva številu prebivalcev Slovenije, ki se uvršča med najmanjše države v EU.

Kot že rečeno pričakujemo, da se bo v naslednjih petih do desetih letih sprostilo dovolj frekvenčnega pasu (700 MHz in višji frekvenčni pasovi), ki bo zadostil prihodnjim frekvenčnim potrebam operaterjev, zato posebna rezervacija spektra ni potrebna.

K našemu stališču dodajamo še kratek pregled ugotovitev glede števila operaterjev na podlagi pregleda 15 držav.⁹

Skupno število operaterjev po državah:

- dve (2) državi s petimi (5) operaterji,
- sedem (7) držav s štirimi (4) operaterji,
- šest (6) držav s tremi (3) operaterji.

Število operaterjev z dodeljenimi frekvencami v frekvenčnem pasu 900 MHz po državah:

- tri (3) države s štirimi (4) operaterji
- deset (10) držav s tremi (3) operaterji,
- dve (2) državi z dvema (2) operaterjema,

V kolikor razdelimo države na velike in majhne (10 - 11 mio prebivalcev) je stanje glede skupnega števila operaterjev sledeče:

Velike države:

- dve (2) državi s petimi (5) operaterji,
- pet (5) držav s štirimi (4) operaterji,
- ena (1) država s tremi (3) operaterji.

Majhne države:

- nič (0) držav s petimi (5) operaterji,
- dve (2) državi s štirimi (4) operaterji,
- pet (5) držav s tremi (3) operaterji.

Te ugotovitve kažejo, da v Sloveniji ni smiselno rezervirati dela frekvenčnega prostora za novega

⁹ VELIKA BRITANIJA, ITALIJA, ŠPANIJA, NEMČIJA, NIZOZEMSKA, GRČIJA, IRSKA, MALTA, PORTUGALSKA, ČEŠKA, MADŽARSKA, ROMUNIJA, FRANCIJA, AVSTRIJA, SLOVENIJA.

vstopnika, saj bi bilo stanje z več kot štirimi nacionalnimi operaterji v Sloveniji z dvema milijonoma prebivalcema ekonomsko nevzdržno in edinstveno v EU merilu.

Add. 4.1.5. Obveznosti glede pokritosti in gradnje omrežja

Si.mobil podpira predlog Agencije, da se določijo ločene obveznosti za govorne klice, ozkopasovni prenos podatkov (12,2 kbit/s) ter širokopasovni prenos podatkov (1 Mbit/s). Glede predlaganih splošnih obveznosti pokritosti in gradnje omrežja Si.mobil predlaga, da se za nudenje govornih klicev in ozkopasovni prenos podatkov ohranijo obstoječe obveznosti v pasu 900 MHz v kolikor bodo operaterji zadržali najmanj sedanjo količino frekvenčnega spektra. V nasprotnem primeru predlaga vrednosti kot navedene v tabeli.

Glede širokopasovnega prenosa podatkov pa predlagamo naslednje zahteve:

Storitev	X % gospodinjstev v prvem drugem letu	Y % gospodinjstev v prvih treh letih	Z % gospodinjstev v prvih petih letih
Govorni klici in ozkopasovni prenos podatkov	95	98	98
Širokopasovni prenos podatkov (≥ 1 Mbit/s)	50	70	90

Si.mobil predlaga, da lahko operaterji za pokrivanje uporabijo katerekoli dodeljene frekvence, ob upoštevanju učinkovite rabe frekvenčnega spektra.

Add. 4.1.6. Posebne obveznosti pokrivanja v frekvenčnem pasu 800 MHz

Si.mobil želi ponovno poudariti, da ne nasprotuje posebnim obveznostim pokrivanja v frekvenčnem pasu 800 MHz. Vendar po našem mnenju določitev »belih lis«, kot osnove za določitev posebnih obveznosti pokrivanja ni optimalen pristop. Si.mobil predlaga, da Agencija operaterjem naloži obveznost pokrivanja določenega odstotka gospodinjstev z mobilnim širokopasovnim dostopom (glede dinamike glej tabelo v točki 4.1.5) hitrosti 1 Mbit/s na robu celice. Na ta način bo končnim uporabnikom zagotovljena konkurenčna ponudba širokopasovnega dostopa do interneta. Naložitev obveznosti pokrivanja z mobilnim širokopasovnim dostopom do interneta nad 90% gospodinjstev bi po mnenju Si.mobila za operaterje predstavljala nesorazmerno breme oziroma bi bistveno znižalo ekonomsko vrednost dodeljenih frekvenc. V primeru zahteve pokrivanja več kot 90% gospodinjstev (Agencija predlaga 95% ali 98%) bi za pokrivanje zadnjih 10% gospodinjstev morala država uporabiti

ukrepe, ki bi bistveno znižali stroške gradnje mobilnega omrežja (npr. gradnja odprtih baznih postaj).

V kolikor se bo Agencija odločila za naložitev posebnih obveznosti pokrivanja temelječih na »belih lisah« v frekvenčnem pasu 800 MHz Si.mobil meni, da je potrebno »bele lise« predhodno ustrezno definirati. Trenutno edina veljavna definicija belih lis izhaja iz Smernic Evropske komisije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij¹⁰. Določitev »belih lis« je mogoča le na podlagi predhodno izvedenega mapiranja. Določitev »belih lis« kot ga predlaga Agencija v točki 15, to je zgolj upoštevanje razpoložljivosti (osnovnega) širokopasovnega mobilnega dostopa do interneta, kar bi v praksi lahko povzročilo, da bi bilo kot »bela lisa« določeno območje, kjer je gospodinjstvom na razpolago fiksni internet preko fiksnega omrežja naslednje generacije (npr. optično omrežje) kar bi predstavljalo svojevrstno kontradiktornost in bi bilo v nasprotju s Smernicami. V primeru naložitve obveznosti prvotne uporabe frekvenc v pasu 800 MHz za storitve na področju »belih lis« Si.mobil pričakuje težave tudi pri ločevanju pokrivanja »belih lis« in komercialno zanimivih področij, saj je doseg posamezne bazne postaje v frekvenčnem pasu 800 MHz tolikšen, da tega marsikje ne bo mogoče omejiti. Problem se bo pojavljal predvsem na suburbanih področjih. Določitev zelo majhnih področij »belih lis« bo to dodatno otežilo.

V zvezi s predlogom določitve »belih lis« kot jih predlaga Agencija, Si.mobil meni, da je predlog definicije navedene v točki 16 ustrenejši od predloga v točki 15. V primeru, da se bo Agencija odločila za naložitev posebnih obveznosti na podlagi določitve »belih lis«, Si.mobil predlaga uporabo definicije točke 16 in sicer naložitev obveznosti pokrivanja 50% po dveh letih, 70% po treh letih in 90% naselij z 10 ali več gospodinjstvi v petih letih, z bitno hitrostjo na robu celice 1 Mbit/s.

Glede zahteve minimalnih bitnih hitrosti proti uporabniku predlagamo, da se obveznost nanaša na celoten pas pod 1 GHz ali na celoten frekvenčni spekter s katerim operater razpolaga. Si.mobil predlaga, da je to minimalno 1 Mbit/s.

Pri določanju obveznosti posebnega pokrivanja Si.mobil ocenjuje, da se z določitvijo hitrosti dostopa do interneta s prenosnimi hitrostmi nad 1 Mbit/s in obveznostjo pokrivanja več kot 90% gospodinjstev komercialna vrednost frekvenčnega spektra bistveno zniža.

Add. 4.1.7. Omrežno sodelovanje med operaterji – souporaba infrastrukture

Si.mobil podpira splošen koncept souporabe omrežja saj meni, da na določenih področjih ni smiselno podvajati (dela) infrastrukture. Pri tem ugotavljamo, da obstoječe zakonske obveznosti ustvarjajo primerno pravno podlago za skupno gradnjo v bodoče, ne omogočajo pa učinkovitega dostopa in souporabe obstoječe infrastrukture operaterjev na obstoječih lokacijah in ostale

¹⁰ Bele lise“ so območja, na katerih ni nobene širokopasovne infrastrukture niti ni verjetno, da bi bila ta v bližnji prihodnosti tam razvita, vir: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:025:0001:0026:SL:PDF>

obstoječe javne infrastrukture, kot na primer energetskega drogova ali drogova drugih imetnikov (RTV, vojska, ...). Glede na to, da se bodo za gradnjo omrežij naslednje generacije uporabljale tudi oz. predvsem obstoječe lokacije operaterjev, Agenciji predlagamo, da razmisli tudi o sistemski rešitvi te problematike.

Si.mobil pričakuje aktivno vlogo Agencije pri določanju komercialnih pogojev souporabe infrastrukture operaterjev. Predlagamo, da Agencija predpiše način določitve cene dostopa in souporabe omrežne infrastrukture operaterjev na podlagi optimalne cene investicije. Cena souporabe mora upoštevati izkoriščenost, z višanjem števila najemnikov mora cena za vse padati.

Z namenom zmanjševanja t.i. digitalnega razkoraka in s tem doseganja ciljev Digitalne agende, Si.mobil predlaga, da Agencija razmisli o ukrepih za nižanje investicij v gradnjo mobilnih omrežij naslednje generacije. Poleg ukrepov za pospeševanje skupne uporabe obstoječe infrastrukture operaterjev Si.mobil predlaga Agenciji, da v sodelovanju s pristojnim ministrstvom razmisli o izboljšanju uporabe javne infrastrukture z določitvijo enotne cene za uporabo le-te. Omogoči naj se uporaba vseh primernih javnih lokacij za namestitev mobilnih anten. Cene najema stolpov naj temeljijo na povprečni ceni mobilnih stolpov. Dodatno naj se izvedejo ukrepi za zmanjševanje administrativnih ovir in pohitrijo postopki pridobivanja dovoljenj. Za zniževanje stroškov investicij gradnje širokopasovnih (mobilnih) omrežij naslednje generacije na komercialno nezanimivih področjih naj država uporabi razpoložljive mehanizme financiranja v obliki večkrat omenjenih odprtih baznih postaj. Morebitna novozgrajena pasivna odprta infrastruktura na ruralu naj bo odprta za vse brezžične sisteme in naj bo raje v lasti države kot posameznih operaterjev.

Si.mobil predlaga, da se omogoči tudi souporaba aktivnega dela baznih postaj izven urbanih področij ali vsaj na komercialno nezanimivih področjih in področjih kjer ni druge širokopasovne infrastrukture.

Si.mobil ne nasprotuje omrežnim konzorcijem za pokrivanje belih lis. Kot že predhodno navedeno Si.mobil predlaga, da se dovoli skupna gradnja ali gradnja konzorcijev povsod razen v urbanih področjih.

S spoštovanjem,

Marko Anžič

Si.mobil d.d.
04